

Робоча програма дисципліни «Бюджетна система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулi

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Бюджетна система

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП: Фінанси, банківська справа та страхування в УІС і технологіях;
Облік і оподаткування в УІС і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Бюджетна система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння засад побудови та функціонування бюджетної системи України в умовах ринкової економіки. Курс охоплює теоретичні основи бюджетних відносин, механізми формування доходів і видатків державного та місцевих бюджетів, бюджетний процес, міжбюджетні відносини та основи бюджетного контролю.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за ОП «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» та «Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях» і забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у бюджетно-фінансовому контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив бюджетної політики, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних записок, розрахункових робіт і презентацій з бюджетної тематики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати бюджетні поняття та механізми, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки щодо стану бюджетної системи.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу бюджетних кейсів, обговорення ситуацій із бюджетної практики та спільного пошуку рішень у сфері публічних фінансів.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію у сфері публічних фінансів; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння бюджетної системи

Розуміння сутності бюджетної системи України, її функцій та ролі в державному управлінні. Знання принципів побудови бюджетного устрою, складу і структури бюджетної системи, бюджетної класифікації та механізмів прийняття бюджетних рішень.

Аналіз доходів і видатків

Здатність аналізувати показники бюджету: структуру і динаміку доходів (податкових та неподаткових), склад і призначення бюджетних видатків, бюджетний дефіцит, державний борг та ефективність використання бюджетних коштів.

Бюджетний процес і контроль

Знання стадій бюджетного процесу, повноважень учасників, механізмів міжбюджетних відносин, бюджетного вирівнювання та системи державного фінансового контролю і аудиту.

Студент повинен вміти: оцінювати стан державного бюджету за ключовими показниками; визначати роль і функції бюджетної системи у фінансовому забезпеченні держави; характеризувати міжбюджетні відносини та механізми бюджетного вирівнювання; орієнтуватися в основах бюджетного планування та касового виконання бюджету; пояснювати вплив зовнішнього середовища (воєнний стан, міжнародна допомога) на формування бюджету.

Результати навчання

→ Пояснення бюджетних категорій

Пояснювати сутність бюджетних категорій та явищ: бюджет, бюджетна система, бюджетний устрій, бюджетна класифікація, доходи і видатки бюджету, бюджетний дефіцит, державний борг, міжбюджетні трансферти.

→ Бюджетний процес і міжбюджетні відносини

Характеризувати стадії бюджетного процесу та повноваження його учасників, застосовувати методи оцінки ефективності бюджетних видатків, визначати механізми бюджетного вирівнювання та міжбюджетних трансфертів.

→ Аналіз бюджетних показників

Аналізувати основні показники державного та місцевих бюджетів для виявлення тенденцій і проблем у сфері публічних фінансів.

→ Нормативно-правова база

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері бюджету та публічних фінансів; використовувати Бюджетний кодекс України, закони про державний бюджет та підзаконні акти для обґрунтування бюджетних рішень.

Теоретичні основи бюджету та бюджетна система України

Тема 1.1

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджет як економічна категорія, його функції, роль у фінансово-кредитному механізмі та бюджетна політика.

Тема 1.2

Бюджет як основний фінансовий план держави. Бюджетна класифікація, структура бюджетних показників, бюджетний устрій та принципи побудови бюджетної системи.

Тема 1.3

Бюджетна система України: склад, структура та принципи. Зведений бюджет. Державний бюджет та місцеві бюджети. Бюджетне законодавство: Бюджетний кодекс України.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Сутність, призначення та роль бюджету держави

Лекція 1 (2 год.): Бюджет як економічна категорія: сутність, визначення, підходи до трактування. Соціально-економічна природа бюджету. Функції бюджету: розподільча, контрольна, регулювальна. Призначення та роль бюджету в забезпеченні функцій держави. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави.

Бюджетна політика: поняття, складові, принципи та завдання на сучасному етапі. Бюджетний механізм: поняття, структура (бюджетне планування, виконання, контроль). Роль бюджету у фінансово-кредитному механізмі держави.

Ключові питання лекції

- Поняття та сутність бюджету як економічної категорії
- Функції бюджету держави та їх реалізація
- Бюджет як централізований фонд грошових коштів
- Бюджетна політика: зміст, цілі, завдання
- Бюджетний механізм та його складові
- Роль бюджету в умовах воєнного стану України

📄 Нормативна база: Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI
(zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17).

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз наукових підходів до визначення сутності бюджету: заповнення порівняльної таблиці підходів різних авторів (Дем'янишин, Кириленко, Лободіна та ін.). Формулювання власного визначення.

Завдання 2. Кейс: аналіз бюджетної політики України в умовах воєнного стану — визначення ключових пріоритетів і змін у структурі видатків. Обговорення у малих групах.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 1–10) та конспектування ключових положень
- Підготовка порівняльної характеристики підходів до трактування бюджету у підручнику Дем'янишина, Кириленко, Лободіної (ред.) «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020)
- Складання схеми «Функції бюджету держави» з прикладами реалізації
- Аналіз документу «Бюджетна декларація України» на сайті Мінфіну (mof.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє пояснювати сутність бюджету, характеризувати його функції та роль у фінансовій системі держави.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Бюджет як основний фінансовий план держави

Лекція 2 (2 год.): Бюджет як фінансовий план: зміст, характерні риси, відмінність від інших фінансових планів. Склад і структура дохідної частини бюджету: класифікація доходів (податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти). Видаткова частина бюджету: склад, структура, функціональна класифікація видатків.

Бюджетна класифікація: поняття, значення, складові (доходи, видатки, фінансування, борг). Поточний бюджет і бюджет розвитку. Бюджетний дефіцит: поняття, причини, методи фінансування. Профіцит бюджету.

Ключові питання лекції

- Зміст та характерні риси бюджету як фінансового плану
- Склад і структура доходів бюджету держави
- Склад і призначення видатків бюджету
- Бюджетна класифікація та її складові
- Поточний бюджет і бюджет розвитку
- Бюджетний дефіцит і профіцит: причини та наслідки
- Методи фінансування бюджетного дефіциту

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури доходів Державного бюджету України за даними Міністерства фінансів: визначення питомої ваги кожної групи доходів, динаміка змін, висновки.

Завдання 2. Класифікація видатків бюджету за функціональними ознаками. Розрахунок питомої ваги видатків на освіту, охорону здоров'я, оборону за даними бюджету поточного року.

Завдання 3. Визначення показників бюджетного дефіциту та методів його фінансування для умовних даних. Графічна інтерпретація.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. «Бюджетна система: Практикум» (Львів: Новий Світ-2000, 2025) — розділ «Бюджет як фінансовий план»
- Підготовка аналітичної записки: «Структура доходів Державного бюджету України: сучасний стан та тенденції» (за даними mof.gov.ua)
- Складання порівняльної таблиці доходів і видатків бюджету за 2023–2025 рр.
- Ознайомлення з бюджетною класифікацією (наказ Мінфіну № 11 від 14.01.2011 р.)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру доходів і видатків бюджету, застосовувати бюджетну класифікацію, розраховувати показники бюджетного дефіциту.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Бюджетна система України: склад, структура та принципи

Лекція 3 (2 год.): Бюджетна система України: поняття, склад (Державний бюджет, місцеві бюджети), структура. Зведений бюджет України: сутність, призначення, методика складання. Принципи побудови бюджетної системи (єдність, збалансованість, самостійність, повнота, обґрунтованість, ефективність, субсидіарність, цільове використання коштів, справедливість тощо).

Бюджетний устрій: поняття, зв'язок із державним устроєм. Автономність бюджетів як передумова ефективної діяльності місцевого самоврядування. Бюджетне законодавство: Бюджетний кодекс України — основна нормативно-правова база.

Структура бюджетної системи України

1. Державний бюджет України
2. Бюджет Автономної Республіки Крим
3. Обласні бюджети (25 одиниць)
4. Бюджети міст Київ та Севастополь
5. Районні бюджети
6. Бюджети міст обласного значення
7. Бюджети сіл, селищ, міст районного значення

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання схеми бюджетної системи України з розкриттям кожного рівня та його місця у зведеному бюджеті. Визначення питомої ваги кожного рівня у зведеному бюджеті.

Завдання 2. Аналіз принципів побудови бюджетної системи: для кожного принципу навести конкретний приклад його реалізації у вітчизняній практиці.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Чи є бюджетна система України достатньо децентралізованою?» — аргументація позиції на основі статистичних даних.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 5–8) щодо принципів бюджетної системи та складання конспекту
- Підготовка аналітичної записки: «Зведений бюджет України: структура та динаміка показників за 2023–2025 рр.»
- Пошук актуальних даних про виконання бюджету на сайті Казначейства (treasury.gov.ua)
- Опрацювання навч. посіб.: Качула С. В. та ін. «Бюджетна система України» (Дніпро: Монолит, 2023) — розділ 1

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати склад і структуру бюджетної системи України, пояснювати принципи її побудови та наводити приклади її реалізації.

Доходи і видатки бюджету

Тема 2.1

Доходи Державного бюджету України: склад, структура, джерела формування. Податкові та неподаткові надходження, їх роль у забезпеченні бюджетних потреб.

Тема 2.2

Видатки Державного бюджету України: класифікація, призначення, методи фінансування. Видатки на соціальний захист, освіту, охорону здоров'я, оборону та державне управління.

Тема 2.3

Бюджетний дефіцит і державний борг. Причини виникнення дефіциту, методи його покриття, управління державним боргом, зовнішні запозичення та міжнародна фінансова допомога.

Тема 2.4

Місцеві бюджети: склад, структура доходів і видатків. Власні та закріплені доходи, бюджети розвитку, фінансування місцевого самоврядування.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Доходи Державного бюджету України

Лекція 4–5 (4 год.): Склад та характеристика доходів Державного бюджету. **Податкові надходження:** податок на прибуток підприємств, ПДВ, акцизний податок, ввізне мито, ПДФО та інші. Частка кожного виду у доходах бюджету. **Неподаткові надходження:** доходи від власності і підприємницької діяльності держави, адміністративні збори, надходження від штрафів.

Доходи від операцій з капіталом: надходження від продажу основного капіталу, землі та нематеріальних активів. **Державні позики:** внутрішні та зовнішні запозичення. Емісійний дохід держави. Роль податкової системи у формуванні доходів бюджету.

Методи формування доходів

Методи формування доходів бюджету: обов'язкові платежі (податки, збори), добровільні надходження (гранти, пожертви), позичкові надходження (облігації внутрішньої державної позики — ОВДП).

Ключові формули

- Рівень податкового навантаження = $\frac{\text{Податкові доходи}}{\text{ВВП}} \times 100\%$
- Частка доходів у ВВП = $\frac{\text{Доходи бюджету}}{\text{ВВП}} \times 100\%$
- Коефіцієнт покриття видатків доходами = $\frac{\text{Доходи}}{\text{Видатки}} \times 100\%$

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок питомої ваги основних видів доходів у структурі Державного бюджету України за поточний рік. Побудова діаграми структури доходів та аналіз тенденцій.

Задача 2. Визначення рівня податкового навантаження на економіку та його динаміки за 2022–2025 рр. Порівняння з середніми показниками країн ЄС.

Задача 3. Аналіз виконання плану доходів бюджету: розрахунок відхилень фактичних надходжень від планових, виявлення причин.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. «Бюджетна система: Практикум» (Львів: Новий Світ-2000, 2025) — тема «Доходи бюджету»
- Виконання аналітичного завдання: порівняння структури доходів бюджету за 2 останніх роки (за даними mof.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Основні податки — джерела доходів Державного бюджету: характеристика та ставки»
- Пошук даних про виконання дохідної частини бюджету на сайті Казначейства (treasury.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та аналізувати показники дохідної частини бюджету, визначати рівень податкового навантаження та характеризувати джерела доходів.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Видатки Державного бюджету України

Лекція 6 (2 год.): Поняття та класифікація видатків бюджету.

Функціональна класифікація: видатки на загальнодержавні функції, оборону, громадський порядок, економічну діяльність, охорону навколишнього середовища, житлово-комунальне господарство, охорону здоров'я, духовний та фізичний розвиток, освіту, соціальний захист.

Відомча класифікація: видатки за головними розпорядниками бюджетних коштів. **Програмна класифікація:** бюджетні програми та їх ефективність. Поточні видатки і капітальні видатки (видатки розвитку). Методи фінансування видатків бюджету.

Управління видатками

Бюджетування, орієнтоване на результат (БОР): сутність, переваги, впровадження в Україні. Ефективність бюджетних видатків: методи оцінки (аналіз «витрати-вигоди», «витрати-ефективність»). Середньострокове бюджетне планування.

Ключові формули

- $\text{Частка видатків у ВВП} = \text{Видатки бюджету} / \text{ВВП} \times 100\%$
- $\text{Коефіцієнт виконання плану видатків} = \text{Фактичні видатки} / \text{Планові} \times 100\%$
- $\text{Питома вага статті видатків} = \text{Видатки за статтею} / \text{Загальні видатки} \times 100\%$

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Складання структури видатків Державного бюджету за функціональною класифікацією за даними поточного року. Визначення питомої ваги кожної статті та порівняння з попереднім роком.

Задача 2. Оцінка ефективності бюджетної програми методом «витрати-ефективність» для умовного прикладу (наприклад, програма підтримки МСП або програма «Велике будівництво»).

Задача 3. Аналіз відхилень фактичних видатків від планових: розрахунок відхилень та пропозиції щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Назарова Т. Ю., Шевченко М. М., Татаринцева Ю. Л. «Особливості бюджетного та податкового процесу в умовах воєнного стану» // Вісник НТУ «ХПІ». — 2023. — № 6. — С. 45–51
- Виконання аналітичного завдання: порівняльний аналіз видатків на оборону та соціальний захист у 2022–2025 рр.
- Підготовка есе: «Бюджетні видатки в умовах воєнного стану: пріоритети та обмеження»
- Розв'язання типових задач на розрахунок показників видаткової частини бюджету (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати видатки бюджету, розраховувати їх питому вагу та оцінювати ефективність бюджетних програм.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Бюджетний дефіцит і державний борг

Лекція 7 (2 год.): Бюджетний дефіцит: поняття, причини виникнення (циклічні та структурні чинники), види (плановий, поточний). Джерела фінансування бюджетного дефіциту: внутрішні запозичення (ОВДП, облігації місцевих позик), зовнішні запозичення (кредити МВФ, Світового банку, ЄС), емісія грошей. Граничний розмір дефіциту бюджету.

Державний борг: поняття, склад (прямий і гарантований), структура (внутрішній та зовнішній). Управління державним боргом: обслуговування, реструктуризація, погашення. Міжнародна фінансова допомога Україні (МВФ, ЄС, Світовий банк) у 2022–2025 рр.

Показники боргового навантаження

- **Відношення державного боргу до ВВП** = $\text{Держборг} / \text{ВВП} \times 100\%$
- **Рівень боргового навантаження** = $\text{Обслуговування боргу} / \text{Доходи бюджету} \times 100\%$
- **Дефіцит бюджету до ВВП** = $\text{Дефіцит} / \text{ВВП} \times 100\%$

Маастрихтські критерії: граничне значення дефіциту — 3% ВВП, державного боргу — 60% ВВП. Стан державного боргу України у сучасних умовах.

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок показників боргового навантаження держави за умовними даними: відношення держборгу до ВВП, рівень боргового навантаження на бюджет. Порівняння з граничними значеннями.

Задача 2. Аналіз динаміки державного боргу України за 2022–2025 рр. за даними Мінфіну. Побудова графіка та висновки щодо тенденцій.

Задача 3. Кейс: аналіз умов отримання кредиту МВФ Україною — вимоги до бюджетного дефіциту та реформ. Обговорення у малих групах.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Лободіна З. М. (ред.) «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020) — розділ «Бюджетний дефіцит і державний борг»
- Підготовка аналітичної записки: «Державний борг України в умовах воєнного стану: стан та перспективи управління» (за даними mof.gov.ua)
- Ознайомлення з порядком здійснення державних запозичень (Бюджетний кодекс, ст. 16–18)
- Розв'язання задач на розрахунок показників бюджетного дефіциту та держборгу (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники бюджетного дефіциту та державного боргу, аналізувати їх динаміку, характеризувати методи управління державним боргом.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Місцеві бюджети: склад, структура та особливості

Лекція 8 (2 год.): Місцеві бюджети: поняття, склад (бюджети регіонів, районів, громад), місце у бюджетній системі. Доходи місцевих бюджетів: власні (податок на нерухомість, єдиний податок, плата за землю, туристичний збір), закріплені (ПДФО, акцизний податок на роздрібну торгівлю) та трансферти. Видатки місцевих бюджетів: повноваження місцевого самоврядування, делеговані та власні повноваження.

Бюджети розвитку місцевих бюджетів: джерела формування, напрями використання, капітальні інвестиції. Децентралізація фінансових ресурсів: реформа об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та її вплив на місцеві фінанси.

Ключові питання лекції

- Склад і структура місцевих бюджетів
- Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів
- Видатки місцевих бюджетів: власні та делеговані повноваження
- Бюджет розвитку місцевих бюджетів
- Децентралізація та реформа ОТГ
- Особливості формування місцевих бюджетів в умовах воєнного стану

📄 Нормативна база: Бюджетний кодекс України (ст. 69–91), Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок обсягу власних доходів умовної міської ради: визначення надходжень від ПДФО, єдиного податку, плати за землю за заданими даними.

Задача 2. Аналіз структури видатків місцевого бюджету: класифікація за функціональними ознаками, розрахунок питомої ваги кожної статті. Порівняння з державним бюджетом.

Задача 3. Кейс: оцінка фінансової спроможності обраної об'єднаної територіальної громади за відкритими даними порталу openbudget.gov.ua. Висновки.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. «Бюджетна система: Практикум» (Львів: Новий Світ-2000, 2025) — тема «Місцеві бюджети»
- Підготовка аналітичної записки: «Місцеві бюджети в Україні: сучасний стан та наслідки децентралізації»
- Аналіз бюджету обраної ОТГ за даними OpenBudget (openbudget.gov.ua)
- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 64–91) щодо місцевих бюджетів

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники місцевих бюджетів, аналізувати їх структуру, характеризувати наслідки децентралізації для фінансів місцевого самоврядування.

Міжбюджетні відносини та бюджетне вирівнювання

Тема 3.1

Міжбюджетні відносини: сутність, принципи, учасники.
Розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи як основа міжбюджетних відносин.

Тема 3.2

Бюджетне вирівнювання та міжбюджетні трансферти. Дотації вирівнювання, субвенції, додаткові дотації: сутність, порядок розрахунку та умови надання.

Тема 3.3

Фінансове забезпечення публічних послуг. Освіта, охорона здоров'я, соціальний захист у системі бюджетного фінансування. Формульний розподіл коштів.

Тема 3.4

Децентралізація публічних фінансів в Україні. Реформа місцевого самоврядування, результати фіскальної децентралізації та перспективи розвитку.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Міжбюджетні відносини: сутність та принципи

Лекція 9–10 (4 год.): Міжбюджетні відносини: поняття, суб'єкти (центральний уряд, місцеві органи влади), об'єкти (бюджетні кошти). Принципи міжбюджетних відносин: субсидіарності, самостійності, взаємоузгодженості, відповідальності.

Розмежування доходів між Державним та місцевими бюджетами: механізм, критерії, закріплені й власні доходи місцевих бюджетів.

Розмежування видатків між рівнями бюджетної системи: критерії (ефективність, доступність, рівність), делеговані повноваження та власні видатки місцевих бюджетів. Базова і реверсна дотації: умови розрахунку та призначення.

Ключові питання лекції

- Сутність і функції міжбюджетних відносин
- Принципи організації міжбюджетних відносин
- Критерії розмежування доходів між рівнями бюджетної системи
- Механізм розмежування видатків
- Делеговані та власні повноваження місцевих органів влади
- Базова та реверсна дотації

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання схеми «Міжбюджетні відносини в Україні»: визначення учасників, об'єктів, інструментів та нормативно-правової бази.

Завдання 2. Аналіз розподілу доходів між Державним та місцевими бюджетами за даними зведеного бюджету. Розрахунок коефіцієнту фінансової самодостатності регіонів.

Завдання 3. Кейс: порівняльний аналіз рівня фінансової децентралізації в Україні та окремих країнах ЄС. Формулювання рекомендацій.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Лободіна З. М. (ред.) «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020) — розділ «Міжбюджетні відносини»
- Підготовка аналітичної записки: «Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та проблеми»
- Аналіз статистики міжбюджетних трансфертів (сайт decentralization.gov.ua)
- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 96–108)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати механізм міжбюджетних відносин, аналізувати розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Бюджетне вирівнювання та міжбюджетні трансфери

Лекція 11 (2 год.): Бюджетне вирівнювання: поняття, необхідність, цілі (горизонтальне та вертикальне вирівнювання). Міжбюджетні трансфери як основний інструмент бюджетного вирівнювання: дотації (загального призначення — дотація вирівнювання; цільового призначення — субвенції); субвенції на здійснення делегованих повноважень (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист).

Додаткові дотації: умови надання, розрахунок базової та реверсної дотацій (Формула розрахунку базової дотації). Індекс відносної податкоспроможності територій. Субвенція на ДФРР (Державний фонд регіонального розвитку).

Ключові формули

- **Базова дотація** = (Норматив видатків × Чисельність) – Кошики доходів
- **Індекс відносної податкоспроможності** = Доходи на душу населення / Середнє по Україні
- **Реверсна дотація** = $50\% \times (\text{Власні доходи} - \text{Плановий обсяг видатків})$

Ефективність бюджетного вирівнювання: методи оцінки, показники нерівності (коефіцієнт варіації доходів на душу населення).

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок обсягу базової дотації для умовної громади: визначення нормативу видатків, кошика доходів та підсумкового трансферту.

Задача 2. Розрахунок індексу відносної податкоспроможності для 5 умовних регіонів. Визначення регіонів-донорів і дотаційних регіонів.

Задача 3. Аналіз обсягу міжбюджетних трансфертів у структурі місцевих бюджетів за даними openbudget.gov.ua. Висновки щодо рівня залежності від трансфертів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. «Бюджетна система: Практикум» (Львів: Новий Світ-2000, 2025) — тема «Міжбюджетні трансфери»
- Підготовка реферату: «Бюджетне вирівнювання в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення» (3–4 сторінки)
- Аналіз трансфертів до місцевих бюджетів за даними Мінфіну за поточний рік
- Розв'язання задач на розрахунок трансфертів (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати міжбюджетні трансфери, оцінювати ефективність бюджетного вирівнювання та аналізувати рівень фінансової залежності регіонів.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Фінансове забезпечення публічних послуг

Лекція 12 (2 год.): Публічні послуги та їх фінансове забезпечення через бюджет. **Освіта:** субвенція на освіту, нормативи бюджетного фінансування, особливості фінансування дошкільної, загальної середньої та вищої освіти. **Охорона здоров'я:** медична субвенція, Програма медичних гарантій (ПМГ), реформа фінансування охорони здоров'я в Україні.

Соціальний захист: субвенції з державного бюджету на соціальний захист, виплати пільг і субсидій, допомога внутрішньо переміщеним особам. Формульний розподіл коштів між розпорядниками бюджетних коштів. Казначейське обслуговування бюджетних установ.

Ключові питання лекції

- Класифікація публічних послуг та принципи їх фінансування
- Субвенція на освіту: розрахунок нормативу та розподіл
- Медична субвенція та Програма медичних гарантій
- Бюджетне фінансування соціального захисту
- Формульний розподіл бюджетних коштів
- Казначейське обслуговування бюджетних установ

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок обсягу освітньої субвенції для умовного регіону за нормативами: визначення кількості учнів, нормативу витрат на одного учня, загального обсягу субвенції.

Завдання 2. Аналіз реформи фінансування охорони здоров'я в Україні: порівняння підходів до фінансування до і після реформи НСЗУ. Переваги та ризики.

Завдання 3. Кейс: аналіз фінансування соціального захисту в умовах воєнного стану (підтримка ВПО, виплата допомог). Розрахунок додаткового навантаження на бюджет.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Качула С. В. та ін. «Бюджетна система України» (Дніпро: Монолит, 2023) — теми «Видатки на освіту», «Видатки на охорону здоров'я»
- Підготовка аналітичної записки: «Фінансування освіти та охорони здоров'я в Україні: стан та проблеми» (за даними mof.gov.ua)
- Ознайомлення з Програмою медичних гарантій (НСЗУ, nszu.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам: види, призначення та обсяги»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати механізми бюджетного фінансування публічних послуг, розраховувати освітні субвенції та аналізувати реформування фінансування соціальної сфери.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Децентралізація публічних фінансів в Україні

Лекція 13 (2 год.): Децентралізація: поняття, форми (адміністративна, фіскальна, фінансова). Реформа місцевого самоврядування в Україні: хронологія (2014–2020 рр.), добровільне об'єднання територіальних громад. Результати реформи: зростання власних доходів ОТГ, підвищення фінансової спроможності. Проблеми та виклики децентралізації в умовах воєнного стану.

Результати фіскальної децентралізації

- Зростання частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті
- Розширення кошика власних доходів ОТГ
- Передача повноважень від районних до громадських рад
- Впровадження прямих міжбюджетних відносин ОТГ з Держбюджетом
- Показники Індексу фіскальної децентралізації України

Перспективи розвитку: відновлення та розбудова після завершення воєнного стану, роль місцевого самоврядування у відновленні.

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз динаміки частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України за 2015–2025 рр. Побудова графіку та висновки щодо результатів децентралізації.

Завдання 2. Порівняльна характеристика фінансових можливостей ОТГ до і після реформи: аналіз обраного прикладу за відкритими даними порталу Мінфін або OpenBudget.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Які виклики стоять перед децентралізацією публічних фінансів в Україні в умовах воєнного стану та відновлення?»

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Лободіна З. М. (ред.) «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020) — розділ «Децентралізація»
- Підготовка аналітичної записки: «Реформа децентралізації в Україні: результати та перспективи» (за даними decentralization.gov.ua)
- Аналіз фінансової звітності обраної ОТГ за 2023–2024 рр.
- Систематизація матеріалу модуля 3 для підготовки до модульного контролю

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати результати фіскальної децентралізації, аналізувати фінансову спроможність місцевого самоврядування та визначати перспективи його розвитку.

Бюджетний процес і фінансовий контроль

Тема 4.1

Бюджетний процес: сутність, стадії, учасники. Складання проекту бюджету, розгляд і затвердження, виконання бюджету та звітність.

Тема 4.2

Виконання бюджету та казначейське обслуговування. Касове виконання бюджету, система електронного казначейства (ДКСУ), система LOGICA.

Тема 4.3

Державний фінансовий контроль у бюджетній сфері. Рахункова палата, Державна аудиторська служба, внутрішній аудит бюджетних установ.

Тема 4.4

Бюджетна відповідальність та бюджетні правопорушення. Цифровізація бюджетного процесу в Україні та інформаційно-аналітичні системи управління бюджетом.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Бюджетний процес: стадії та учасники

Лекція 14–15 (4 год.): Бюджетний процес: поняття, принципи (законності, ефективності, публічності, прозорості). Учасники бюджетного процесу: Верховна Рада України, Президент, Кабінет Міністрів, Мінфін, ДКСУ, Рахункова палата, місцеві органи влади, розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.

Стадія 1 — Складання проекту бюджету: Бюджетна декларація, прогнозний план, бюджетні запити головних розпорядників коштів, часові межі (серпень–вересень). **Стадія 2 — Розгляд і затвердження:** розгляд у Верховній Раді, внесення поправок, прийняття Закону про Державний бюджет (до 25 листопада).

Стадії 3 і 4 бюджетного процесу

Стадія 3 — Виконання бюджету: розпис бюджету, помісячний план, касове виконання (казначейська модель), контроль за цільовим використанням коштів.

Стадія 4 — Складання та затвердження звітності: місячні, квартальні та річні звіти про виконання бюджету; Рахункова палата — незалежний зовнішній аудит. Бюджетний календар та наслідки порушення строків.

- Тимчасовий бюджет (продовжений бюджет): умови введення
- Секвестр бюджету: підстави та порядок проведення

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання хронологічної схеми бюджетного процесу в Україні: визначення строків кожної стадії, відповідальних органів та ключових документів.

Завдання 2. Аналіз бюджетного запиту умовного головного розпорядника коштів: перевірка відповідності вимогам Бюджетного кодексу, оцінка обґрунтованості заявлених видатків.

Завдання 3. Кейс: особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану (спрощення процедур, скорочення строків). Наслідки для прозорості та ефективності.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 32–60) — бюджетний процес на державному рівні
- Ознайомлення з Бюджетною декларацією України (mof.gov.ua) — аналіз ключових пріоритетів
- Підготовка таблиці «Бюджетний процес в Україні: стадії, строки та учасники»
- Опрацювання Дем'янишин В. Г. та ін. «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020) — розділ «Бюджетний процес»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати стадії бюджетного процесу, визначати повноваження його учасників та аналізувати особливості бюджетного процесу в умовах надзвичайних обставин.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Виконання бюджету та казначейське обслуговування

Лекція 16 (2 год.): Виконання бюджету: поняття, принципи (єдиний казначейський рахунок, розподіл видатків). Державна казначейська служба України (ДКСУ): функції, структура, правова основа. Казначейська модель виконання бюджету: реєстрація бюджетних зобов'язань, видаткові операції, контроль видатків. Єдиний казначейський рахунок (ЄКР): сутність та переваги.

Автоматизація бюджетного процесу: система LOGICA (управління витратами), ORACLE Financials у ДКСУ, електронна звітність, реєстри учасників бюджетного процесу (ЄДРПО). Взаємодія бюджетних установ із ДКСУ в режимі онлайн.

Ключові питання лекції

- Функції та структура ДКСУ
- Єдиний казначейський рахунок та його роль
- Порядок реєстрації бюджетних зобов'язань
- Касове виконання доходів і видатків бюджету
- Автоматизовані системи управління державними фінансами
- Електронна звітність бюджетних установ

❑ Практичний аспект: системи LOGICA та ORACLE є прикладом застосування IT-рішень у публічних фінансах — безпосередній зв'язок зі спеціальністю 123 KI.

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Складання схеми казначейського виконання видаткової частини бюджету: від бюджетного асигнування до фактичного платежу. Визначення контрольних точок.

Задача 2. Аналіз звіту про виконання Державного бюджету за даними ДКСУ (treasury.gov.ua): порівняння планових і фактичних показників, розрахунок відхилень.

Задача 3. Практична робота: ознайомлення з інтерфейсом порталу E-Data (edata.gov.ua) та OpenBudget — пошук і аналіз даних про витрати бюджетних установ.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (ст. 43–57) — виконання бюджету
- Підготовка аналітичної записки: «Єдиний казначейський рахунок: сутність, переваги та проблеми функціонування»
- Аналіз місячного звіту про виконання Державного бюджету (treasury.gov.ua)
- Підготовка огляду: «Цифровізація бюджетного процесу: системи LOGICA, ORACLE та E-Data» (з урахуванням зв'язку зі спеціальністю 123 KI)

Очікуваний результат: студент вміє описувати порядок казначейського виконання бюджету, аналізувати звітність ДКСУ та орієнтуватися в автоматизованих системах управління державними фінансами.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Державний фінансовий контроль у бюджетній сфері

Лекція 17 (2 год.): Державний фінансовий контроль: поняття, об'єкти, форми (попередній, поточний, наступний). Суб'єкти фінансового контролю: **Рахункова палата України** — незалежний конституційний орган зовнішнього контролю (аудит ефективності, аудит відповідності); **Державна аудиторська служба (ДАСУ)** — внутрішній державний аудит та інспектування; **Державна казначейська служба** — попередній контроль видаткових операцій.

Внутрішній аудит: підрозділи внутрішнього аудиту в міністерствах і відомствах, стандарти внутрішнього аудиту (ПІАВ). Моніторинг виконання бюджету Міністерством фінансів.

Методи фінансового контролю

- Ревізія: поняття, порядок проведення, оформлення результатів
- Аудит ефективності: оцінка «3Е» (Economy, Efficiency, Effectiveness)
- Фінансова інспекція: перевірка цільового використання коштів
- Моніторинг: поточне спостереження за виконанням бюджетних програм
- Зовнішній аудит фінансової звітності (Рахункова палата)

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання порівняльної таблиці суб'єктів державного фінансового контролю в Україні: повноваження, методи, об'єкти контролю (Рахункова палата, ДАСУ, ДКСУ, Мінфін).

Завдання 2. Аналіз результатів аудиту Рахункової палати (за відкритими матеріалами на gr.gov.ua): виявлення типових порушень бюджетного законодавства та висновки.

Завдання 3. Кейс: розробка плану перевірки цільового використання субвенції на освіту у конкретній школі. Визначення об'єктів, строків та методів контролю.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Назарова Т. Ю. та ін. «Особливості бюджетного та податкового процесу в умовах воєнного стану» // Вісник НТУ «ХПІ». — 2023. — № 6. — С. 45–51
- Підготовка аналітичної записки: «Рахункова палата України: функції, повноваження та результати аудитів»
- Ознайомлення з Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Порівняльна характеристика форм фінансового контролю»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати систему фінансового контролю, визначати повноваження контрольних органів та застосовувати методи контролю у практичних ситуаціях.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Бюджетна відповідальність та цифровізація бюджетного процесу

Лекція 18 (2 год.): Бюджетні правопорушення: поняття, склад, класифікація (порушення порядку складання і подання документів, нецільове використання коштів, порушення порядку виконання бюджету). Відповідальність за бюджетні правопорушення: адміністративна, фінансова, кримінальна. Заходи впливу: попередження, зупинення операцій, призупинення асигнувань, безспірне списання, відсторонення від посади.

Цифровізація бюджетного процесу: e-Data (відкриті дані про бюджет), OpenBudget, LOGICA, прозорий бюджет. Застосування IT-систем у публічних фінансах як площина перетину зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія».

Цифрові інструменти бюджетного управління

- **E-Data (edata.gov.ua)** — відкриті дані про бюджетні витрати
- **OpenBudget (openbudget.gov.ua)** — бюджетна прозорість на місцевому рівні
- **LOGICA** — інтегрована система управління державними фінансами
- **Є-Audit** — автоматизований аудит бюджетних установ ДАСУ
- **BAS Бюджет** — облік у бюджетних установах

Перспективи: штучний інтелект у бюджетному плануванні, предиктивний аналіз виконання бюджету, автоматизований контроль.

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ідентифікація та класифікація бюджетних правопорушень у запропонованих ситуаційних задачах. Визначення виду відповідальності та заходів впливу для кожного порушення.

Завдання 2. Практична робота з порталом E-Data: пошук та аналіз даних про витрати обраного міністерства за поточний рік. Оцінка прозорості та повноти даних.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Яку роль відіграють цифрові технології у підвищенні ефективності та прозорості бюджетного процесу?» Розробка власної ідеї IT-рішення для бюджетного управління.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Лободіна З. М. (ред.) «Бюджетна система» (ЗУНУ, 2020) — розділ «Бюджетний контроль»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка стану виконання бюджету на основі даних E-Data та OpenBudget
- Підготовка презентації: «Цифровізація публічних фінансів в Україні: сучасний стан та перспективи» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати бюджетні правопорушення, визначати заходи відповідальності, орієнтуватися в цифрових інструментах бюджетного управління та аналізувати відкриті бюджетні дані.

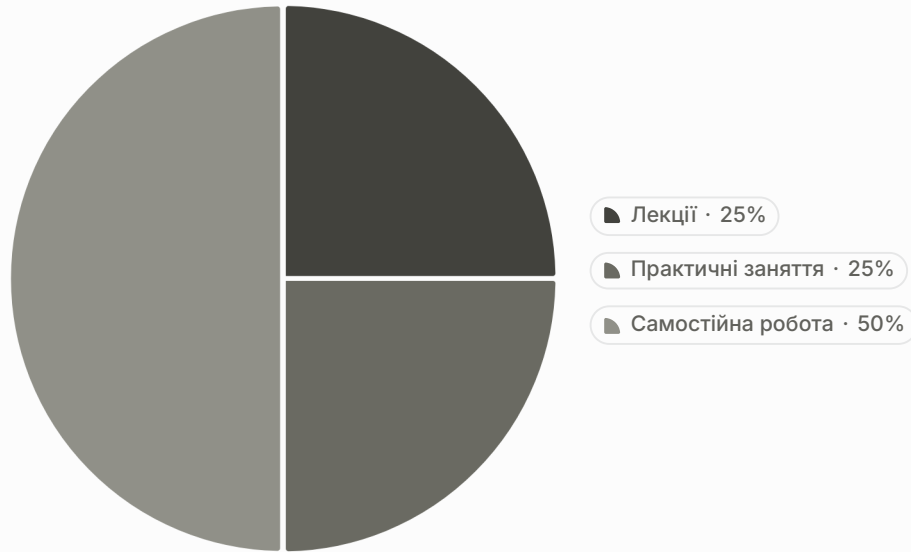
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Сутність бюджету	2	2	6
	Тема 1.2 – Бюджет як фінансовий план	2	2	6
	Тема 1.3 – Бюджетна система України	2	2	6
Модуль 2	Тема 2.1 – Доходи бюджету	4	2	6
	Тема 2.2 – Видатки бюджету	2	2	6
	Тема 2.3 – Дефіцит і держборг	2	2	6
	Тема 2.4 – Місцеві бюджети	2	2	6
Модуль 3	Тема 3.1 – Міжбюджетні відносини	4	2	6
	Тема 3.2 – Бюджетне вирівнювання	2	2	6
	Тема 3.3 – Фінансування публічних послуг	2	2	6
	Тема 3.4 – Децентралізація фінансів	2	2	6
Модуль 4	Тема 4.1 – Бюджетний процес	4	2	6
	Тема 4.2 – Виконання бюджету і казначейство	2	4	6
	Тема 4.3 – Фінансовий контроль	2	2	6
	Тема 4.4 – Відповідальність і цифровізація	2	2	6
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з бюджетної системи з використанням наочних схем, таблиць і актуальних даних про бюджет України.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок розрахунку бюджетних показників, аналіз кейсів, робота з відкритими бюджетними даними та цифровими інструментами.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з бюджетної системи (Дем'янишин, Кириленко, Лободіна; Ярошевич, Кондрат, Якимів та ін.), нормативно-правовими актами (Бюджетний кодекс України, закони про Державний бюджет), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (доходи і видатки бюджету, міжбюджетні трансферти, показники держборгу); аналітичних завдань (структура бюджету, динаміка показників, бюджетний дефіцит); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань бюджетної системи в умовах воєнного стану.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Міністерства фінансів (mof.gov.ua), ДКСУ (treasury.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Рахункової палати (rp.gov.ua), порталів OpenBudget (openbudget.gov.ua) та E-Data (edata.gov.ua). Аналіз статистичних звітів та відкритих бюджетних даних.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові задачі); підготовка до іспиту.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз бюджетних показників). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання + практичні задачі + тестування). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Бюджетна система» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері публічних фінансів та управлінських інформаційних систем.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і актуальних даних бюджету України; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних бюджетних ситуацій (формування бюджету у воєнний час, реструктуризація боргу, децентралізація); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (доходи, видатки, трансферти, держборг, бюджетний дефіцит); відпрацювання алгоритмів розв'язання бюджетних задач.

Дискусії

Обговорення актуальних бюджетних проблем України (децентралізація, воєнний бюджет, міжнародна допомога); розвиток критичного мислення та аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Бюджетного кодексу України, законів про Державний бюджет та підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою базою у сфері публічних фінансів.

Цифрові інструменти

Практична робота з порталами E-Data, OpenBudget, сайтами ДКСУ та Мінфіну; аналіз відкритих бюджетних даних — зв'язок зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія».

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в УІС і технологіях» та «Облік і оподаткування в УІС і технологіях».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2023–2025 рр.)

1

Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І.

Бюджетна система: Практикум : навч. посіб. — Львів : Новий Світ-2000, 2025. — 400 с. ISBN 978-617-7519-26-2.

2

Назарова Т. Ю., Шевченко М. М., Татаринцева Ю. Л.

Особливості бюджетного та податкового процесу в умовах воєнного стану. Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). — Харків: НТУ «ХПІ». — 2023. — № 6. — С. 45–51.

3

Качула С. В., Павлова Г. Є., Лисяк Л. В., Добровольська О. В., Катан Л. І.

Бюджетна система України : навч. посіб. в схемах і таблицях. Оновлене вид. — Дніпро : Монолит, 2023. — 332 с.

4

Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П., Лободіна З. М. (ред.)

Бюджетна система : підручник. — Тернопіль : ЗУНУ, 2020. — 624 с. (Рекомендовано як основний підручник курсу)

5

Кужелєв М.

Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні в Україні в умовах воєнного стану. Grail of Science. — 2022. — URL: <https://decentralization.gov.ua>.

6

Чернега І. Г.

Робоча програма навчальної дисципліни «Бюджетна система». — НУБІП України, 2024–2025 навч. р. (методична розробка)

Нормативно-правова база

- Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
- Закон України «Про Державний бюджет України» (на відповідний рік)
zakon.rada.gov.ua
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97-ВР
zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр
- Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12

Офіційні ресурси та фахові видання

Міністерство фінансів України mof.gov.ua	Державна казначейська служба treasury.gov.ua
Рахункова палата України rp.gov.ua	OpenBudget — відкритий бюджет openbudget.gov.ua
E-Data — відкриті дані про витрати edata.gov.ua	Децентралізація (Мінрегіон) decentralization.gov.ua
Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua	